

ELTE BTK, ÓTI, *Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék*, 2018/19, őszi félév

Szövegolvasás fordításban: BBN-HEB11-311.03, **Időpont**: a szeptemberi
BBN-HEB11-205.26, BBV-201.07, BMVD-201.08 e.a. óramegbeszélés szerint

Héber szövegolvasás: BMA-HEBD-207.01 gyak. **Helyszín**: F. ép. 23X.

Misna szövegolvasás

Rabbinic text: Selected chapters from the Mishnah

A kurzus célja áttekintést adni a rabbinikus irodalom talán legfontosabb művéről, a két Talmud kiindulási pontjául szolgáló *Misnáról* (i.sz. 3. század eleje). Az áttekintés révén a hallgatók a zsidó vallásjog különböző területeiből, ezen területek alapfogalmaiból, a *halákhikus* (zsidó vallásjogi) gondolkodásmódból kapnak ízelítőt, és ezáltal jobban megérthetik a (hagyományos, *mainstream*) rabbinikus zsidó vallás jellegét. A rabbinikus irodalomnak a Héber Bibliához való viszonya – vagyis a zsidó vallásgyakorlatnak a biblikus megalapozottsága – kiemelt szerepet fog kapni. Érintőlegesen szóba kerülnek majd a rabbinikus irodalom más (korabeli és későbbi) műfajai, valamint *aggadikus* (nem vallásjogi) témák is.

A félév során minden héten egy-egy misnai traktátust, annak egy-egy kiemelt témáját dolgozzuk fel. A kurzus két részből tevődik össze. A heti egyszer 45/60 perces előadás keretében az oktató bevezeti a Misna és a rabbinikus irodalom megértéséhez szükséges háttérrel, valamint bemutatja a soron következő téma alapfogalmait, annak bibliai forrását, esetleg a rabbinikus irodalom néhány további jellegzetességét. Az előadás során közelebbről megvizsgálunk egyes bibliai és misnai szakaszokat is. Az előadásokra alkalmanként egy-egy bibliai szakaszt vagy szakirodalmat kell elolvasni.

A kurzus második részében, szintén heti egyszer 45/60 perces keretben, az adott traktátusból egy másik szövegrészletet dolgozunk fel „szoros olvasás” (*close reading*) formájában. Ennek során a hallgatók két csoportra bomlanak. A jó héber nyelvtudással rendelkezők (mesterszakosok, jó nyelvi háttérrel rendelkező harmadéves alapszakosok) heti fél vagy egy egész Misna-fejezetet eredeti nyelven olvasnak. Ezzel szemben az alapképzésben részt vevők és a nem szakosok, egy másik 60 perces időszámban, fordításban dolgozzák fel ugyanezt a szöveget. A gyakorlatokra a feladott misnai szakaszt a hallgatóknak előzetesen preparálniuk kell.

Az óra folyamatosan bővülő honlapja: <http://birot.web.elte.hu/courses/2018-Misna/>.

A jegyszerzés feltételei:

- *Órai munka* (25% a fordításban, 15% a héberül olvasók számára), beleértve az előadásokra és gyakorlatokra való előzetes felkészülést is.
- *Szódolgozat* ($4 \times 5\% = 20\%$, csak a héber nyelvű szövegolvasásban részt vevők számára): négy alkalommal a félév során az addig feldolgozott anyagból.
- *Írásbeli dolgozat* a félév közepén (30% a fordításban, 20% a héberül olvasók számára): a félév közepéig ismertetett általános háttérnek, valamint az olvasott szövegek tartalmának és fogalmainak az ismerete (kb. 20 perc).
- *Írásbeli vizsga* a félév végén (45%): négy-öt közösen olvasott részlet (fordítása a héber nyelvű szövegolvasásban részt vevők számára, valamint) magyarázata, értelmezése (kb. 2 óra, de szigorú időkorlát nélkül).

Előzetes tematika:

1. Bevezetés, történelmi és vallástörténeti kontextus
2. Avot traktátus (1. fejezet)
2. Berakhot traktátus
3. Pea traktátus
4. Sabbath traktátus
5. Ros hasana traktátus
6. Kiddusin traktátus
7. Szanhedirn traktátus
8. Baba Kama traktátus
9. Hullin traktátus
10. Kellim traktátus
11. Ízelítő a Misnára épülő rabbinikus irodalomból
12. Összefoglalás

A pontos tematika és a feladott irodalom fokozatosan kerül fel a kurzus honlapjára.

Szakirodalom:

Felhasznált szövegkiadások:

(Szögletes zárójelben a tanszéki könyvtárunkban található példány helyszáma szerepel.)

Albeck, Hanokh (ed., comm.), *Sisa szidré Misna* [héberül, több kiadás] (Jeruzsálem: Moszad Bialik – Dvir, 1980⁵). [41.2.Alb.*.]

Blackman, Philip (transl., etc.), *Mishnayoth* [kétnyelvű héber-angol kiadás] (Gateshead: Judaica Press, 1983²). [41.2.Bla.*.]

Honlap (órai prezentációkkal, jegyzetekkel, szövegekkel, további irodalommal):
<http://birot.web.elte.hu/courses/2018-Misna/> (<http://birot.web.elte.hu/Misna/>).

Javasolt irodalom (az alábbi bevezető művek vonatkozó fejezetei):

Fonrobert, Charlotte Elisheva and Jaffee, Martin S. (eds.), *The Cambridge Companion to the Talmud and Rabbinic Literature* (Cambridge University Press, 2007), különösen pp. 1–9.

Földi András és Hamza Gábor, *A római jog története és intézményei* (Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 1996). [06.2.Fol.1.]

Jany János, *Klasszikus iszlám jog: Egy jogi kultúra természetrajza* (Gondolat: Budapest, 2006). [111.2.Jan.1.]

Molnár, Ernő (szerk.), *A Talmud könyvei* (eredeti kiadás: Budapest: Korin Testvérek 1921–1923, reprint: Budapest: IKVA, 1989). [41.1.Mol.1]

Scheiber Sándor (szerk., jegyz.), *A feliratoktól a felvilágosodásig* (Múlt és Jövő, 1997). [61.1.Sche.1]

Steinsaltz, Adin, *The Essential Talmud* (New York: Basic Books, 1976, 2006²). [41.Ste.1]

Steinsaltz, Adin, *The Talmud – The Steinsaltz Edition: A Reference Guide* (New York: Random House, 1989). [53.7.Tal.1.]

Stemberger, Günter, *A zsidó irodalom története* (Budapest: Osiris, 2001). [81.Ste.3.]

Strack, Hermann L. és Stemberger, Günter, *Introduction to the Talmud and Midrash* (Minneapolis: Fortress Press, 1992). [41.Str.5.]

További megjegyzések:

- (1) A tanegység felvétele kizárólag azoknak a hallgatóknak ajánlott, akik az órákon rendszeresen meg tudnak jelenni, és azokra folyamatosan tudnak készülni.
- (2) Elvárás a (közepes) angol nyelvű olvasási készség.